

Nefndasvið Alþingis
Umhverfis- og samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Höfn, 16. september 2016

Efni: Umsögn við tillögu til þingsályktunar um náttúrustofur. Þingskjal 1073- 647. mál.

Með tölvupósti dagsettu 1. september 2016 óskaði umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis eftir umsögn um tillögu til þingsályktunar um náttúrustofur, 647. mál.

Tillagan (sjá <https://www.althingi.is/altext/pdf/145/s/1073.pdf>) er þrjúþætt:

1. Stofnun starfshóps til að meta reynsluna af starfi náttúrustofa.
2. Mat á því hvort náttúrustofur ættu að taka að sér fleiri svæðisbundin verkefni.
3. Mótun leiða til að styrkja samstarf náttúrustofa og stofnana ríkisins.

Undirrituðum líst mjög vel á framkomna tillögu til þingsályktunar en hér á eftir verður fjallað nánar um ábendingar sem Samtök náttúrustofa vilja koma á framfæri.

Fyrsta náttúrustofan tók til starfa fyrir 21 ári síðan og í kjölfarið voru þær stofnaðar ein af annarri. Sú áttunda og síðasta, Náttúrustofa Suðausturlands, tók til starfa árið 2013. Starfsemi náttúrustofanna hefur verið öflug og fjölbreytt en með þeim hefur byggst upp verulega aukin þekking á náttúru landsins og um leið verið aukið framboð þekkingarkræfra starfa vítt og breitt um landið. Við hlið náttúrustofanna hafa á mörgum stöðum byggst upp öflugir kjarnar þekkingar á fræðasetrum ýmiss konar, sem einnig hafa styrkt byggðir. Stofnun og rekstur náttúrustofa hefur því að flestu leyti tekist vel. Lengi má þó gott bæta! Því er tímabært að líta yfir farinn veg, meta árangur af starfsemi og styrkja hana enn frekar!

Stofnun starfshóps til að meta reynsluna af starfi náttúrustofa er jákvætt og eðlilegt skref. Í tillögunni og greinargerðinni er ekki tilgreint hverjir ættu að tilnefna fulltrúa í slíkan starfshóp. Eðlilegt væri að það kæmi fram. Að mati undirritaðra er gríðarlega mikilvægt að meirihluti starfshópsins samstandi af fulltrúum sem þekkja ítarlega til starfsemi náttúrustofa. Í því sambandi er eðlilegast að óska eftir að Samtök náttúrustofa tilnefni einn eða fleiri fulltrúa í starfshópinn. Sveitarfélög eða samtök þeirra ættu einnig að eiga fulltrúa og má í því sambandi benda á að aðilar úr stjórnnum náttúrustofa, sem tilnefndir eru af sveitarfélögum, hafa sumir mikla reynslu af starfsemi stofanna.

Hlutverk náttúrustofa skv. lögum nr. 60/1992 um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur, ásamt síðari breytingum, eru mjög fjölbreytt og víð. Þótt starfsemi mismunandi náttúrustofa sé um margt sambærileg, hafa þær þó þróast á ólíkan og skemmtilegan hátt. Í dag fást þær við fjölmörg og fjölbreytt verkefni en eftir niðurskurð í fjárframlögum undanfarin ár hefur þrengt að starfsmannahaldi á meðan verkefnum hefur lítið sem ekkert fækkað. Af þessum sökum er á flestum náttúrustofunum afar lítið eða ekkert svigrúm til að taka að sér ný verkefni nema þau séu fjármöggnuð að fullu. Að öðrum kosti gæti fjölgun eða stækkun verkefna leitt til veikingar náttúrustofanna. Sé fjármögnun tryggð eru

náttúrustofur þó afar jákvæðar fyrir því að taka að sér fleiri verkefni og hafa margar góðar hugmyndir um þörf og áhugaverð verkefni þegar verið mótaðar.

Náttúrustofurnar starfa talsvert saman á vettvangi Samtaka náttúrustofa og í einstökum samstarfsverkefnum tveggja eða fleiri náttúrustofa. Einnig á hver náttúrustofa í margs konar samstarfi við ýmsar innlandar og erlendar stofnanir, fyrirtæki og einstaklinga, enda er slíkt faglegt samstarf lífsnauðsynlegt fyrir smástofnanir af þessu tagi. Samstarfið við ríkisstofnanirnar er yfirleitt óformlegt og byggt á persónulegum kynnum og trausti. Undirritaðir telja að í sumum tilfellum væri æskilegt að styrkja og formfesta samstarfið við ríkisstofnanir. Þar þyrfti fyrst og fremst að horfa til verkefnanna sjálfra og að láta hagkvæmni og þekkingu ráða skiptingu verka og fjármagns í stað þess að láta veggi stofnana eða ráðuneyta hindra eðlilega framþróun.

Undirrituð eru hlynnt því að nefnd þingsályktunartillaga verði samþykkt, verði henni fylgt í anda þess sem fram kemur hér að framan.

Í Samtökum náttúrustofa eru allar náttúrustofur landins og er þetta bréf ritað fyrir hönd forstöðumanna þeirra:

Kristín Ágústsdóttir, Náttúrustofu Austurlands (stofnuð 1995)
Ingvar A. Sigurðsson, Náttúrustofu Suðurlands (1996)
Nancy Bechtloff, Náttúrustofu Vestfjarða (1997)
Róbert A. Stefánsson, Náttúrustofu Vesturlands (1999)
Bjarni Jónsson, Náttúrustofu Norðurlands vestra (2000)
Ó. Sindri Gíslason, Náttúrustofu Suðvesturlands (2000)
Þorkell Lindberg Þórarinsson, Náttúrustofu Norðausturlands (2003)
Kristín Hermannsdóttir, Náttúrustofu Suðausturlands (2013)

Virðingarfyllst, f.h. Samtaka náttúrustofa,

Kristín Hermannsdóttir - formaður